

výchovy mládeže, rodiny, pracovních kolektivů, sdělovacích prostředků, dále sociologii politiky, kultury, umění apod. Organizace studia je rozvržena jako studium jiných oborů na filosofických fakultách. Počítá se, že při nedostatku studijních pomůcek a materiálů budou mít velký význam přednášky a semináře. Absolutoria bude dosaženo obhajobou diplomové práce a státní závěrečnou zkouškou z oboru.

Charakter studia sociologie i potřeby praxe podněcují úvahy o kombinaci studia s jiným vědním oborem. Prvým pokusem je návrh pražské filosofické fakulty na výuku sociologie v kombinaci s marxistickou filosofií. Po ověření a vyjasnění vztahu sociologie k ostatním disciplínám připadají v úvahu okruhy: sociologie — psychologie, sociologie — ekonomie, sociologie se speciálním zaměřením na vědecký komunismus, sociologie — etnografie, sociologie — historie, sociologie — uměnověda. Přesto, že by došlo ke kombinovanému dvojprůměrovému studiu, v podstatě by se odborný profil absolventa neměnil.

V souladu s uvedenými okolnostmi se v nomenklatuře studijních oborů stanoví profil absolventa takto: Studium sociologie umožní absolventu práci v oboru obecné sociologie a sociologií speciálních. Bude vybaven důkladnou znalostí teorie sociologie, dějin sociologie, sociologických metod a technik, širokou znalostí disciplín se sociologií hraničících a připraven k provádění speciálních a komplexních průzkumů. Absolvent bude připraven pro vědeckou a výzkumnou činnost na úseku školství, kultury, umění, propagandy, pro pedagogickou a vědeckou práci na společenskovědních katedrách a ústavech vysokých škol nebo Československé akademie věd, k pedagogické práci na středně všeobecně vzdělávacích školách, pro práci ve výzkumných laboratořích jednotlivých resortů a jim podřízených složek. Označení absolventa bude: promován sociolog.

Součástí příprav k zahájení studia sociologie jsou přijímací zkoušky. Podmínky k přijetí stanoví obecně platné předpisy o přijímacích zkouškách ke studiu na vysokých školách. Pro obor sociologie je zvláště žádoucí dobrý prospěch a znalost takových předmětů, jako jsou:

- a) obecné dějiny a dějiny Československa,
- b) základy vědosloví marxismu-leninismu,
- c) základy vyšší matematiky,
- d) základní znalost některého světového jazyka.

Dále je nutné, aby uchazeči o studium byli informováni o elementární literatuře zvoleného oboru.

Vedle filosofických fakult bude patrně studium sociologie součástí speciální přípravy některých skupin absolventů vysokých škol ekonomických (zejména v oboru průmyslové a podnikové sociologie — např. na VŠE v Praze začne od září 1965 u posluchačů směru „ekonomika průmyslu“ nastavbovat specializace „sociologie průmyslu“) a Fakulty osvěty a novinářství. Se studiem obecnějších sociologických problémů (zpra-

vidla v rámci výuky vědeckého komunismu) i některých speciálních sociologických disciplín v souladu s typem fakulty se do budoucna, *po náležitě kvalifikační přípravě*, počítá i na řadě dalších škol. Tento typ výuky bude však nejdříve experimentálně vyzkoušen.

Iniciativa zainteresovaných pracovišť zatím naráží na řadu potíží materiálního charakteru. Sociologie je výrazně rozvojový obor a potřebovala by podstatně větší hmotné zabezpečení, než se jí dostává dosud. Například přístup k sociologické literatuře je ještě velmi omezený, knižní fondy v československých institucích jsou chudé. Pro studenty je tato literatura prakticky nedostupná. Bylo by účelné, aby Státní knihovna ČSSR z devizových fondů zakoupila urychleně pro studijní účely základní knižní fond sociologické literatury, aby jej distribuovala vedle universitních knihoven i na nejdůležitější společenskovědní pracoviště vysokoškolských center v ČSSR.

Současné konstituování studia sociologie vyžaduje i dlouhodobější studijní pobyty pracovníků vysokých škol v socialistických zemích (zvláště v Polsku nebo Jugoslávii) i v kapitalistických státech, jejich vysílání na mezinárodní kongresy. Za úvahu stojí i eventuální vysílání československých studentů ke studiu sociologie do zahraničí, např. do Polské lidové republiky.

Současné stadium ukazuje, že sociologii bude třeba věnovat prvořadou pozornost, vytvářet jí maximálně příznivé podmínky k rozvoji a doplňovat ji nej kvalifikovanějšími pracovníky.

Augustin Knesl

Výzkum III. CS z pozic sociologie

Celostátní spartakiády zasahují jako společenský jev výrazně nejen do života tělovýchovného hnutí, ale i do jiných oblastí našeho kulturního dění. III. CS se stává svým rozsahem důležitou společenskou akcí. Její hodnocení, postoj k ní jsou různé. Protože je časově jasně vymezena, a to jak zahájením, tak i do jisté míry ukončením příprav, nácviku a provedení, může poskytnout zhodnocení její společenské problematiky cenný materiál.

Sociologický výzkum III. CS se zaměřuje na poznání základních demografických údajů o účastnících III. CS (věk, účast příslušníků ženského a mužského pohlaví, zaměstnání, aktivní tělovýchovná činnost, typy obcí, v nichž většinu času bydlí a v nichž se tělovýchovně vyžívají), sleduje, jaké motivy přivedly cvičence k nácviku a k účasti na vystoupení (cvičitelé, učitelé, rodiče, sourozenci, spolužáci, kamarádi, dřívější účast na hromadných gymnastických vystoupeních, různé druhy zájmů, případně jiné formy „nátlaku“ v durkheimovském smyslu). Zaměřuje se na poznání základních vzájemných vztahů mezi cvičenci (spolupráce, konfliktní situace apod.), na to, jak se vytvářejí vztahy a názory těchto cvičenců k ostat-

ním sportovcům, kteří nenacvičují, a opačně vztahy těchto sportovců k aktivní účasti na III. CS. Obdobné systémy vztahů se sledují u příslušníků odborů turistiky a zejména ZTV. Chceme zachytit postoj cvičitelů a trenérů jak k nácviku, tak i ke všem ostatním akcím spojeným s realizací okresních spartakiádních vystoupení a III. CS, registrovat a vypořádat odezvu těchto vystoupení u diváků.

Chceme aspoň rámcově zachytit vliv tisku, rozhlasu a televizních programů, případně i odraz v literatuře a ve výtvarném umění. Metodologické otázky jsou postaveny na požadavcích výzkumu a na možnostech organizačních a hlavně personálních. Z techniky výzkumu se vzájemně doplňují pozorování, dotazníky, rozhovory, rozbor zprávy kompetentních institucí, závěry z hodnocení vystoupení a soutěží, zpracování zpráv tisku, rozhlasu a televize, zpracování dosavadních výsledků odborné literatury pojednávající zejména z historického hlediska o funkci masových vystoupení.

Projekt časového a materiálního zajištění opírá se o plán práce komise PK 10, HPK 4 (Výzkum III. CS), Vědecké rady ČSTV, který zahrnuje vedle sledování společenské odezvy III. CS i hloubkový rozbor jednotlivých skladeb, estetické hodnocení, organizační zajištění, problémy výstavby a hygienických opatření i antropometrická a fyziologická měření.

Zajištění sociologického výzkumu prošlo několika etapami. Po stanovení základního výzkumného úkolu a materiálního a kádrového zabezpečení se sešli v únoru 1965 všichni spolupracovníci na úvodní instruktáži pro pracovníky v terénu. Ti si vyzkoušeli v březnu práci s jednotlivými technikami výzkumu, což bylo druhou fází předvýzkumu. V dubnu až v květnu probíhá první fáze výzkumu, kdy jsou zachycovány situace v době příprav, nácviku, zkoušek a prověrek, kdy se analyzuje nejen organizační zajištění, ale i dodržování pedagogických zásad.

V červnu se zjišťuje, jak se vytváří a formuje situace v průběhu a těsně po vystoupení na okresních spartakiádách, což je druhá fáze výzkumu, a třetí fáze zachycuje problematiku utvářející se při vyvrcholení III. CS v Praze a při celostátních soutěžích. Časově nejdélsí trvání bude mít fáze poslední — čtvrtá, kdy se bude sledovat „dopad“, ohlas III. CS nejen v tělovýchovném hnutí, ale i v ostatních oblastech našeho společenského života, jakož i ohlas v cizině.

Proto je třeba si všimnout i účasti našich krajanů, žijících v cizině, na těchto celostátních akcích. Tím se zachytí i základní znaky, kterými se vyznačují současná masová gymnastická vystoupení a velké sportovní soutěže proti dřívějším akcím podobného charakteru, ať již se konaly ve formě sletů, dělnických spartakiád či olympiád nebo mistrovských sportovních soutěží.

V souvislosti s tím se nabízí i srovnání s obdobnými slavnostmi v cizině a zejména rozbor těch tělovýchovných podniků, které jsou přímo inspirovány obrazem našich tělo-

výchovných slavností, zvláště v rozvojových zemích.

Tak je možno učinit i pokus o to, vysledovat trend dynamiky tohoto společenského jevu nejen u nás, ale vůbec v tělovýchovném životě ve světě, tohoto společenského jevu nazíraného jako důležitá subkultura každého společenského prostředí naší doby.

Bořivoj Petrák, CSc.

Z činnosti Čs. sociologické společnosti

Čs. sociologická společnost pokračovala ve své činnosti dalšími přednáškami, především v jednotlivých sekcích.

V sekci sociologie politiky a práva přednášel 7. 5. 1965 dr. M. Svoboda na téma *Sociologie byrokracie v systému Maxe Webera* a 28. 5. doc. dr. J. Boguszak na téma *Informace o jugoslávské sociologii politiky a práva*. Obě schůzky řídil předseda sekce Fr. Šamalík, CSc.

Sekce obecné sociologie, vedená prof. V. Tlustým, se sešla 17. 5. 1965 na diskusním večeru na téma *Problémy systému marxistické sociologie*. Přednášel CSc. D. Slejška.

Sekce kultury — vedoucí M. Disman — uspořádala 27. 5. 1965 přednášku doc. J. Kadlece *Evropský přístup ke vzdáleným kulturám, kulturní antropologie a volnějším plastickým v kulturním kontextu*.

Sekce sociologie rodiny a mládeže se sešla v této době rovněž dvakrát. 31. 5. 1965 přednášela dr. M. Kubičková o *Teoretické přípravě výzkumu vysokoškolského studentstva, zvláště zkušenostech ze západoněmeckého sociologického výzkumu mládeže* a 28. 6. referovala pro skupinu sociologie rodiny V. Fischerová na téma *Rodina v sociální struktuře společnosti*. Skupinu sociologie rodiny vede doc. MUDr. František Janda, DrSc., z lékařské fakulty hygienické UK.

Na besedě, kterou pořádala sekce sociologie venkova o izraelském družstevnictví a zemědělské výrobě, promluvil dr. J. Tauber a prof. František Lom, účastníci nedávného zájezdu do Izraele.

V sekci sociologických metod a technik (vede doc. V. Lamser) byl ukončen seminář o kvantitativních metodách v sociologii. V jeho rámci bylo uspořádáno osm přednášek. Pozornost se soustřeďovala na tyto problémy: zásady výzkumu, vztah výzkumu a sociologické teorie, otázky kvantifikace, zvláště sestavování stupnic, vztahy mezi sociologií a statistikou, strojové zpracování a sociometrické techniky.

I nadále se výbor Společnosti snažil zajistit přednášky zahraničních sociologů, kteří navštívili ČSSR. Tak sekce sociologie průmyslu uspořádala 15. 6. 1965 přednášku polského sociologa Alexandra Matejko *Poslední výzkumy polské průmyslové sociologie*.

Sekce sociologie města uspořádala přednášku předního anglického sociologa, docenta university v Glasgowě, J. B. Cullingwortha: *Použití sociologie v plánování a výstavbě měst ve Velké Británii*.